

STATUIA LUI ȘTEFAN CEL MARE DE LA CHIȘINĂU*

IONEL BEJENARU**

Numind câteva cuvinte lămuritoare, însoțitoare ale fotografiilor statuii lui Ștefan cel Mare și Sfânt, dintr-un album - document, col. A. Dobjanschi redă odiseca acestei statui - simbol al românismului în spațiul de dincolo de Prut. De numele Dobjanschi, apărținător familiei, este legat și Rodrig Goliescu (1877 – 1942), inventator, pionier al aeronafticiei românești¹.

Operă a sculptorului Plămădeală, lucrarea fusese ridicată la Chișinău, în 1925 (fig. 1/4). A dorit-o populația Basarabiei, scop în care a avut inițiativa un comitet cetătenesc, patronat de gen. Vasile Rudeanu, comandantul Corpului 3 de Armată. Evenimentele, nefaste, în fond, efecte ale pactului Ribbentrop - Molotov (23.VIII.1939), abătute și asupra Basarabiei, n-au ocolit nici soarta Statuii Domnului Țării Moldovei, adoptându-se soluția refugierii ei, la sfârșitul lunii iunie 1940, la Vaslui, în curtea bisericii ctitorite aici de Domnitor, după lupta de la Podul Înalt (1475).

... și a venit anul 1941. A venit cu noi speranțe pentru români basarabeni. Dar și cu momentul reîntoarcerii Statuiei. Consemnează în acest sens, Col. A. Dobjanschi: „În august 1941, în funcția de primar al municipiului Chișinău (fig. 2/3), am readus statuia și am instalat-o pe un soclu nou, în esplanada din fața Mitropoliei, aşa cum se vede în fotografia alăturată”. În acest benefici scop, Col. A. Dobjanschi s-a adresat primarului orașului Vaslui, gen. Rășcanu (fost Ministru de Război și Primar General al Capitalei), demersul său primind următorul răspuns: „Vaslui / 15 august 1941/ Stimule domnule primar, / Am primit frumoasa și înălțătoarea adresă ce mi-ați trimis ca răspuns la înapoierea la locul de origine a statuiei domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt. Vă mulțumesc foarte călduros. / Vă trimit o fotografie a statuiei astfel cum era așezată până în iunie 1940. / Cu deosebită stimă, / General (ss) Rășcanu.”

... și a venit anul 1944, și cu el al doilea refugiu al statuii lui Ștefan cel Mare și Sfânt; Col. A. Dobjanschi a inițiat demontarea ei și adăpostirea în Parcul „Romanescu” din Craiova. Nu pentru mult timp. Autoritățile ocupante au readus-o la Chișinău, amplasând-o la locul de origine, „pe un soclu meschin, înălțurându-i-se Stema Moldovei (capul de zimbru), care a existat pe ambele socluri anterioare”. Odiscea s-a extins și

* Preluat din Ionel Bejenaru, *Ștefan cel mare și Sfânt și Botoșanii*, Edit. Agata, Botoșani, 2004, pp. 10 - 12.

** Muzeograf la Muzeul Județean Botoșani

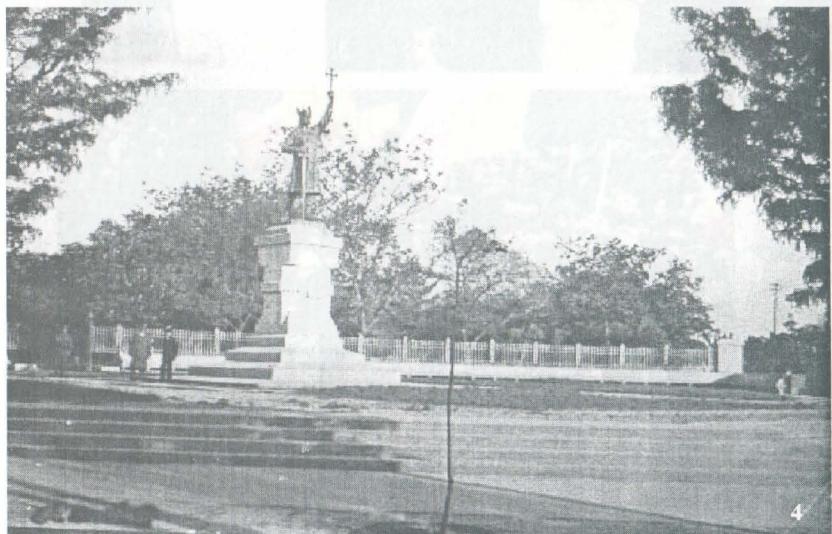
¹ Ionel Bejenaru, *Dicționarul botoșănenilor*, Iași, 1994, pp. 117 – 118.

2

3

4

Fig. 1 – Colonelul Dobjanschi, prefect al județului Lăpușna și primarul comunei Vadului Vodă, îmbrățișând cu privirea așezări românești de pe stânga râului (1); pământ transmis în urnă, din străjer, de la Dunăre la Nistru (2); brâu tricolor românesc (3), statuia Voievodului Ștefan cel Mare și Sfânt, din Chișinău, dezvelită în 1925 (4).

1

2

3

4

5

Fig. 2 – Un grup de revoluționari polonezi, din 1863, refugiați pe teritoriul României (județul Botoșani). Între ei, înaintași ai lui Anibal Dobjanschi (1); ofițerii Regimentului 8 Roșiori din Botoșani, în jurul standardului, în perioada de pregătire a intrării în activitate pentru împlinirea visului secular al Neamului Românesc – Reîntregirea României. Între ei, Anibal Dobjanschi (2); statuia lui Ștefan cel Mare și Sfânt din Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău, astăzi (3); detaliu statuia lui Ștefan cel Mare și Sfânt (4); Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău – loc de manifestare a românilor (5).

asupra altor statui – simbol ale Neamului Românesc, ridicate de aceleasi autoritati si din același loc – Statuia Voievodului Vasile Lupu (originară din Orhei), „Lupoaica romană”, oferită, ca un dar simbolic, Basarabiei de către Roma, prin delegația condusă de mareșalul Pietro Badoglio al Italiei, bustul poetului Alexe Mateevici, bustul lui Lupu Stroiescu, staroste de Soroca în 1655 – căci piesele în cauză nu au mai apărut pe teritoriul în drept, excepție făcând doar statuia lui Vasile Lupu. Trist, ca atâtea altele ! acte de nesocotire și usurpare a identității românești. Col. A. Dobjanschi constata îndreptățit:

„Un ultraj mai mult adus sufletului românesc!”

The Statue of Stephen the Great from Kishinev (Bassarabia)
(Summary)

The author narrates the odyssey of the Stephen's statue from Kishinev, between 1925 - 1950. The historical source was colonel A. Dobjanschi from Botoșani, the mayor of Kishinev, who saved the monument in 1940 and 1944.